

בראתי יצר הרע ובראתי

תורה תבלין

A Sha'arei Tefillah Publication

29 Parker Blvd. Monsey, NY 10952

שבת קודש פרשת תולדות
SHABBOS PARSHAS TOLDOS
ד' כסלו תש"ס
NOVEMBER 13, 1999

לכל זמן ועת

הדלקת נרות - 4: 22 שקיעה/יום השבת - 4: 39
זמן קריאת שמע/מ"א - 8: 35 צאת הכוכבים/מוצש"ק - 5: 29
זמן קריאת שמע/גר"א - 9: 11 לשיטת רבינו תם - 5: 51

מדעת עליון

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק וגו' (כה-יט)
הנה יעויין מה שפרש"י כאן וז"ל ד"א שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה - מה עשה הקב"ה? צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק עכ"ל רש"י. ולכאורה דבר אינה מובן, הלא וכי מה איכפת לך בדברי הבאי של ליצנים, ומה רושם יעשו דבריהם שבשקר יסודם - והקב"ה ראה בזה סכנה לעתיד של כלל ישראל? ומה שצר קלסתר פניו של יצחק כאברהם אבינו ע"ה, זהו בכלל פרשת התורה של תולדות יצחק?

אלא ביאר הגמ"ר **מרדכי גיפטר שליט"א בס' פרקי תורה** שמכאן עלינו ללמוד גודל כחה של ליצנות בתור מקור לחורבן והשחתה. והבנת הדברים הוא על פי דברי **הרמ"ל** במסילת ישרים (פרק ח') שביאר שם הענין בעומק חכמתו - ועיי"ש ציורו הנפלא ממגן המשוח בשמן שחצים נופלים ונשמטים על ידו לחוץ, כן התוכחה, החץ הירווי לעומק נפשו של האדם ועלולה לעשות בו מהפכה נפשית, באה הליצנות והתוכחה נשמטת מאליה ונופלת לארץ. הגישה היא לא גישה של קלות, אי רצינית, ובגישה זו כרוכה הסכנה היותר גדולה, וצריך להשמר בזהירות הכי יתירה להנצל מרשת הליצנות.

ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך וכו' (כז-לה)
איתא בתרגום "בא אחיך במרמה" - על אחוץ בחכמתא עכ"ל. וצריך עיון,

ויצעק צעקה גדולה ומרה עד מאד וכו' (כז-לד)

We see that Yaakov Avinu was not motivated by any personal agenda, when appropriating the *Berachos* of his father that were meant for Esav. His mother, Rivkah, all but physically forced him to enter his father's tent to receive the blessings. Actually, Yaakov was charged with a holy mission - to rescue the *Berachos* from his unworthy brother. Why then was Yaakov held accountable for Esav's suffering?

Explains **R' Dovid Leibowitz ZT"L** that the infinitesimal short-coming of Yaakov was in that he did not feel sufficiently anguished that Esav had to suffer. It was impossible for Esav to be allowed to keep the *birthright*. Nevertheless, Yaakov should have empathized to a greater degree with Esav's plight. Although we can be sure that he shed tears for Esav - and his tears were sincere - in Heaven those tears were scrutinized and perhaps there were not enough of them, or perhaps they didn't flow from the depths of his soul.

הוא היה אומר

R' Shneur Zalman of Liadi ZT"L would say:

"Whatever is forbidden is absolutely prohibited, but not all that is permissible is necessary."

R' Yechezkel of Shinova ZT"L would say:

"Displaying one's silver items is *ga'avah* - vanity. However, displaying silver-plated items is not just *Ga'avah*, but *falsehood* too!"

R' Itzele of Petersburg ZT"L would say:

"In business, a person's profit may exceed the effort invested, or it may be less. In spiritual matters, the yield is exactly equal to the amount of effort expended!"

THIS ISSUE SPONSORED BY

MR. AND MRS. NOSSI MUNK

For information, sponsorship or dedications, call 914-362-4380.

need was there for these bells and this particular method to herald the presence of the *Kohen Gadol*? Would it not have been sufficient for the High Priest to daven in a loud voice, and thereby alert everyone that he was present?"

The man looked at R' Chaim with a poor excuse for a hurt look. "But I could not contain myself, Rebbi," he blurted out defensively, not daring to miss the point, "I was so deeply engrossed in my davening that I didn't even realize I was crying in my prayer!"

R' Chaim smiled as he softly took hold of the man's arm and led him away. "Look at the way our great forefathers davened to Hashem. Learn from the manner in which our father Yitzchok and our mother Rivkah davened." R' Chaim stopped and looked intently at the man who had bowed his head. "What the Torah is telling us, is that we must learn how to cry in silence!"

TORAH GEMS

ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא וכו' (כה-כא)

Chazal explain that from this Posuk we see that Hashem answered only Yitzchok's prayers and not Rivkah. The reason being that the prayers of a *tzaddik*, who is the son of a *Tzaddik* - like Yitzchok, is more effective than that of a *Tzaddik* whose father is a wicked man - like Rivkah.

However, we find the opposite in many Halachic queries. For instance, when a community appoints a *chazzan*, should preference be given to a self-taught, pious man, or one of great Rabbinic ancestry? The **Ro"sh** in his responsa answers that, "there is no benefit in a person's superior lineage. It is much better to appoint one who has been distant." This decision seems to contravene the previous statement of *Chazal* that it is greater the prayers of a *Tzaddik* with righteous lineage.

The **Ma"harshal, R' Shloime Luria ZT"L**, suggests the following reconciliation: The prayers of a *Tzaddik* who is, himself, the son of a *Tzaddik* is more productive when he prays on his own behalf, for then, the merit of his ancestors, aids him. In praying for others, the opposite holds true, for Hashem much prefers the prayers of those who turn away from the evil deeds of their fathers, to walk in the path of righteousness.

מה היתה החכמה המיוחדת שראה יצחק במעשה יעקב, עד שלא יכול לפרשו כפשוטו בלשון "מרמה" - דהיינו רמאות?

הרי מבואר דבר נפלא, כתב הר"ר אהרן דוד גולדברג שליט"א בס' **שירת דוד**, שמצינו שלא רימוהו יעקב את אביו לגמרי לחשוב שהוא עשו. אלא עשאו כמסתפק מי הוא, וכמו שביאר הר"ן בדרשותיו. ונראה שהיה מוכרח לעשות כן בדוקא, כי אילו היה מרמהו את יצחק עד שיחשוב שהוא עשו ממש, אפשר שבכלל לא היתה מועלת הברכה, דכשדעתו לברך את עשו, איך תחול הברכה על יעקב. ועל כן הוצרך יעקב בדוקא לדבר כדרך יעקב ולא כדרך עשו - "הקול קול יעקב" - באופן שיפול ספק בדעתו של יצחק ולא ידע מי הוא. ועל ידי זה יברכו בכל אופן ואפילו על הצד שהוא יעקב.

וזאת היתה חכמתו של יעקב אבינו שהצליח להטיל ספק בדעתו של יצחק באופן שיתלה שהוא עשו, אבל מכל מקום ישאר בדעתו ספק שאפשר שהוא באמת יעקב, ויברכו גם באופן זה, ושפיר ראוי התרגום לקרות למרמה כזו חכמה.

מעשה אבות....סימן לבנים

ויעתר לה' לנכח אשתו כי עקרה היא ויעתר לו ה' וכו' (כה-כא)

Chazal tell us that Yitzchok and Rivkah stood in opposite corners of their room and silently poured out their hearts to Hashem, to bless them with children. These תפילות שבלב - *prayers of the heart* were only answered in Yitzchok's case, because he was the son of a *Tzaddik*, even though Rivkah's תפילות were no less heartfelt.

R' Chaim Soloveitchik ZT"L once noticed a man praying, shouting the words at the top of his voice. Indeed, sometimes a person's fervor and emotion in prayer become so intense that one is overwhelmed and the words emerge with a loudness characteristic of someone who screams in pain or emits a shout of joy. In this instance, however, R' Chaim detected that this performance was nothing more than an act with much noise, but nowhere near the כוונה - *concentration*, that was appropriate.

He felt it necessary to rescue the man from his own improper intentions, so he gently approached him with the following question. "The Torah states that on the vestments of the *Kohen Gadol*, there were bells, so that when he entered the המקדש - *the holy sanctuary*, his movements would be heard by all those present. The question is: What